RUSKI INWALID

No 70.

NIEDZIELA. 23 Marca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Włochy. Turcyia. Rozmaitosci.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 23 Marca.

Zdanie sprawy Komitetu nayWyżey ustanowionego w dniu 18 Sierpnia 1814 roku, od 1 Stycznia 1818 po tenże dzień roku 1819.

Artykuł pierwszy.

O Jenerałach, Sztab i Ober Oficerach.

Po dzień 1 Stycznia 1818 roku pozostawało takich co na proźby swoie nieotrzymali iescze rozwiązania z powodu nie dostawionych obiaśnień, potrzebowanych z mieysc rozmaitych:

27 Sztab: i 80 Ober Oficerów.

Kandydatów, którzy niemogli bydz umiesczonemi stosownie do stopni stwoich:

97 Sztab i 157 Ober Oficerów.

Do tey liczby dołączyło się nowych, co weszli z proźbami do komitetu:

3 Jenerałów, 191 Sztab: i 271 Ober Oficerów.

Summa ogólna proszących w roku 1818:

3 Jenerałów, 243 Sztab: i 508 Ober Oficerów.

Z liczby tych.

1sze. Umiesczono na rozmaite place:

43 Sztab: i 112 Ober Oficerów.

2re Wydano tym czasowe wspomożenie z summy nayłaskawiey wydaney z gabinetu Jego Cesarskiey Msci.

1 Jenerałowi 2000 rubli, 34 Sztab Oficerom 27,450 r. i 58 Ober Oficerom 29,100.

Summa 58,550 rubli.

3cie. Oprócz wydanych pensyi przy uwolnieniu od służby, wyźnaczone podobne z procentów od kapitału Jnwalidów.

Trzem Sztab Oficerom 3000, i 6 Ober Oficerom 3730.

4e Wydano z summy zostaiącey się od niepełney liczby kawalerów orderu Sgo Jerzego pierwszey klassy, ciężko ranionym w czasie przeszłey woyny, ozdobionym orderem Sgo Włodzimierza 4ey klassy każdemu po rubli 300.

13 Sztab, i 11 Ober Oficerom rubli 7200.

5e Za wstawieniem się komitetu otrzymali całkowite pensyie. 5 Sztab i 24 Ober Oficerów, którzy nieotrzymali takowych przy uwolnieniu od służby; 3 Sztab i ieden Ober

Oficer miasto połowy otrzymali całe pensyie; ieden Sztab i trzech Ober Oficerów, otrzymali pensyie miasto utrzymania Jnwalidnego.

Odesłano według porządku do rozmaitych ministeryi: 4 Sztab i 11 Ober Oficerów.

Odmówiono 25 Sztab i 59 Ober Oficerom, którzy niemieli prawa podawania prozb do komitetu.

Wykreślno z liczby kandydatów 7miu Ober Oficerów, którzy niechcieli przyiąc dawanych sobie placów.

Wykreślno z liczby kandydatów 6 Sztab i 4 Ober Oficerów, którzy otrzymali place bez wiedzy komitetu.

Jeden Sztab i 2 Ober Oficerów umarło przed otrzymaniem odpowiedzi na prozby swoie.

Trzynastu Sztab i 44 Ober Oficerów otrzymało według prozb swoich żądane zadowolnienie.

Pozostało za tem do pierwszego Stycznia 1819 roku 143 Sztab i 286 Ober Oficerów których prozby iescze nierozwiązane zostały.

Artykuł drugi.

O Jnwalidach.

Po dzień pierwszy Stycznia 1818 roku inwalidów szeregowych pobieraiących pensyie z komitetu - - - - - - - 786

W przeciągu roku 1818 przyięto w liczbie pensionerów - - - - - - - 91.

Z tey liczby w przeciągu tegoż roku przez rozmaite zdarzenia ubyło - 16.

Zatem po pierwszy dzień Stycznia r. t. znalazło się - - - - - - - 861.

Na wypłatę pensyi tym inwalidom postanowionych, użyto po dzień pierwszy Stycznia 1819 roku - - 29,555 r. i 85 k.

Artykuł trzeci.

O matkach i sierotach woyskowych zmarłych z przyczyny ran.

Po dzień 1 Stycznia 1818 roku nieotrzymało rozwiązania na prozby swoie z powodu nieotrzymania potrzebowanych obiasnień 43.

Do tey liczby postąpiło w przaciągu roku 1818 - - - - - - - - 90.

Było za tem ogólnie w roku 1818 matek i sierot - - - - - - - - 133.

Z tey liczby 1. 30 wdowom które utraciły synów, na pensyie dożywotnie rubli - 6,490.

2. W posagu po córce zmarłego Jenerał Maiora *Szuchanowa* rubl. 3000

3 Do wyyscia zamąż wyznaczono córce poległego na placu bitwy Rotmistrza *Pottawcowa* rubli 200 co rok.

4 Dwoie sierot oddano do zaprowadzeń naukowych skarbowych. Z których chłopczyk oddanym został do korpusu kadetów a dziewczynka do Jnstytutu Katarzyny.

Odmówiono niesłusznie proszącym 21.

Odesłano do rozmaitych ministeryi 25.

Pozostaie za tem z dnia 1 Stycznia 1819 r. 54.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Sztutgardu, 9 Marca.

Ogłoszono tu iedno postanowienie którego wstęp iest taki:

»My Wilhelm. &. &.

Zaraz po wstąpieniu na tron oznaymiliśmy o zamiarze naszym zapewnienia officialistom stanu, sposobu utrzymania się uczciwego i niepodległego niespokoynosciom, będąc przekonanemi, że pod tym tylko warunkiem można od nich wymagać nayscisleyszego dokonania obowiązków.

Nadewszystko w zamiarze tym naszym zapatrywalismy się na płacę officialistów administracyi, umiesczonych w wydziałach sprawiedliwości i spraw zagranicznych.

Uznaliśmy, że ze względu na czynności pracowite, które częstokroć się wydarzaią dla tey klassy officialistów, przychód ich powinien bydź pewny i stały, aby tym lepiey mogli się poswięcić usługom kraiu i iedynie myśleć o dopełnieniu naieżytem obowiązków swoiego powołania, bynaymniey się nietroszcząc o sposob do życia; lecz z drugiey strony te przychody powinne bydz proporcionalne do podobnych innych officialistów stanu.

Oznaczaiąc źródła tych przychodów, staraliśmy się nadewszystko usunąć nieprzyzwoite godnosci obowiąków, oraz takie, któreby mogły dać powod niektórym mniey szkrupulatnym do szukania korzyści niegodziwych kosztem administrowanych, lub też wymagać od tych ostatnich wynagrodzeń niesprawiedliwych, które do nadużycia postanowilismy karać iak naysurowiey.

Wskutek takowego przedsięwzięcia i po wysłuchaniu zdania naszey rady prywatney, postanowilismy co do opłat pomienionych officialistów co następuie: &&.

— Według takowego postanowienia rozmaici officialisci w wydziale sprawiedliwosci będą pobierać równą płacę co i podobni w wy-

dziale administracyi. Będzie dwa rodzaie opłat dla sędziów i urzędników, pierwszy wynosić będzie 1600 złotych, a drugi 1200 &.

Francyia.

z Paryża, 8 *Marca.*

Xiąże *Richelieu* w dniu 27. p. m. przybył do Montpellier i zatrzymał się w domie prefektury, gdzie go odwiedzili wszyscy tameczni urzędnicy.

Kapitan *Dellingham* z Bordo, w ostatniey swoiey podróży napotkał okręt Angielski *Robert*, wysłany z Liwerpool do Nowego-Jorku. Okręt ten w przeciągu sto dwóch dni, był miotany nayokropnieyszą burzą i Kapitan pomieniony spotkał go w naygorszym stanie. Dellingham miał szczęście ratowania całey okrętowey ludności, która składała się z 18 ludzi i od dawnego czasu utrzymywała się tylko małym ostatkiem ziemniaków. Brat iednego z ocalonych na pomienionym okręcie, umyslnie przybył do Bordo, dla podziękowania temu przyiacielowi ludzkosci.

Włochy.

Od granic Włoskich, 2 *Marca.*

Dnia 25. p. m. wyiechały ztąd lądem do Ostendy a ztamtąd do Anglii, maiące zamiar udania się poźniey na wyspę Stey Heleny następuiące osoby 1. *Villali* doktor Medycyny. Młody ten medyk odbył popisy z nauki lekarskiey zasczytnie, i iuż przez czas nieiaki praktykował w szpitalu tuteyszym Swiętego Ducha. 2 Professor *Antomarki*, chirurg były przy Uniwersytecie Pizańskim. 3. Xiądz opat *Bona-Vitta*, starzec 60 letni rodem z Korsyki, który od kilku lat mieszkał w domu Xiężney *Borgaise.* Ten ostatni iedzie w Charakterze spowiednika osady Rzymsko-Katolickiego wyznania na wyspie Stey Heleny. Z tego powodu opatrzony iest od propagandy dyplomatem *missyonarza Apostolskiego.* 4. Kuchmistrz.—Wszyscy czworo maią pasporta od rządu Angielskiego i przyięli na siebie obawiązek nie opuszczania pomienioney wyspy przez cały czas życia Napoleona, chybaby sam rząd wspomniany inne względem ich uczynił postanowienie.— Wysłanie na Wyspę Xiędza, którego dotychczas tam brakło, nastąpiło w skutek przedstawienia Kardynała *Fesz*, uczynionego do lorda *Batturst*, oraz za oswiadczoną w tey mierze chęcią Papieża.

Turcyia.

Dziennik Frankfortski pod artykułem z Stambułu z dnia 8 p. m. pomieścił następuiący artykuł wzięty z gazety Hamburgskiey:

Z Stambułu 8 Lutego. Cesarz Rossyyski pisał do Sułtana własnoręcznie w wyrazach nader łaskawych, w celu nakłonienia go do ułatwienia niektórych przedmiotów po przyiacielsku, pozostałych iescze z traktatu Bucharestskiego. Spodziewaią się że ten krok niezwyczayney grzeczności, nada pomyslny kierunek układom, które są Poruczone Baronowi *Strogonoff*; gdyż oba mocarstwa wzaiemnie życzą ustalenia pokoiu i iuż okoliczności będące temu na przeszkodzie, powiększey części uprzątnione zostały.

— Sławny cudzoziemiec, który pod imienie Ali Beia podróżował z karawaną wędruiącą do Mekki, umarł niedaleko Damaszku. Basza na mocy prawa iakie ma do sukcessyi po wszystkich pielgrzymach, zabrał wszyskie sprzęty, drogie rękopisma i rozmaite narzędzia pozostałe po zmarłym.

ROZMAITOŚCI.

Nagrodek w Wiedniu Stanisława Potockiego.
— z Dziennika Lwowskiego. —

Odsiecz Wiednia wieczną będzie chlubą Polaków. Zna świat ich czyny pod tą stolicą, wie skutek ich męztwa, ale nie wie, kto pierwszy z Polaków uderzył w Osmanów tabory, kto pierwszy szablom braci drogę otworzył i pierwszy—zginął. Był to mąż rodu zacnego, rodu, którego imie ściśle złączone z dzieiami naszemi; był to Stanisław *Potocki.*—Kto z was rodacy Wiedeń odwiedza, niech nie przepomni odwiedzić i pamiątki tego ziomka; iest ona w zakątku kościoła Franciszkanów w następuiącym napisie: (*)

»Witam cię Wiedniu i żegnam! To zdziałał dla ciebie Stanisław z *Potoka* na Stani-

(*) Oryginalny napis łaciński brzmi co do słowa iak następuie: *Vienna salve et vale! Haec tibi Illustrissimus et Magnificus Stanislaus, a Potok in Stanisławów* Potocki, *Haliciensis et Colomiensis Capitaneus, Colonellus Regiae Majestatis Poloniae, praestitit.— Dum sub augustissimis Serenissimi et Invictissimi Joannis tertii Regis Poloniarum auspiciis, Castra Ottomanica aggrediendo, sanguine suo, Marte et mor-*

sławowie *Potocki*, Halicki i Kołomyyski Starosta, Pułkownik Króla Polskiego. Gdy pod wodzą niezwyciężonego *Jana III.* uderzaiąc na obóz Ottomanów, krwią swoią, męztwem i śmiercią przy obleżeniu życie tobie gotuiąc, skrył tu wnętrze swoie, a martwe ciało oyczystey oddał Polsce. Wiedniu! chwal Boga, nieś dzięki Królowi Polskiemu, wysławiay wiecznie imie i czyny Polaków. Zginął 12 Września r. 1685.— Napis ten kazali położyć szlachetni Polacy, naywiernieysi Towarzysze Jego, Pułkownicy Jan *Ponikiewski* Miecznik Mureński i Stanisław *Poradowski* iego Rotmistrz.«

»Na pierwszy ogień skoczywszy, mówi o »nim nasz *Niesiecki*, mężnie się biiąc, poległ »z żalem Króla *Jana* i Xięcia Lotaryńskiego; »ciało iego do Polski przywiezione i w *Stanisławowie* pochowane zostało.«

Był on synem *Jędrzeia* Hetmana Pol: Kor Za młodu zwiedził Włochy, Francyią, Hollandyią, Niemcy. Sama nawet Opatrzność zdawała się go ochraniać dla sławy swoiey oyczyzny, gdy bowiem pod Bruxellą przez Sennę się przeprawiał, statek przewozowy przypadkowem prochu zapaleniem na powietrze wyleciał; z wszystkich iednak ludzi, którzy się na nim znaydowali, tylko on ieden, przez cudne Boga zrządzenie, nietknięty na brzeg wyrzucony został. Po powrócie swoim był dwakroć Posłem na Seym obrany, resztę zaś czasu spędzał ciągle na rycerskim dworze *Jana III.* Nadeszła wyprawa pod Wiedeń. W kwiecie wieku swoiego, pełen żądzy sławy wyrusza na nią z Królem *Potocki*; przybywa, staie na czele chorągwi oycowskiey, uderza, walczy mężnie i ginie. Słusznie rzekli towarzysze iego: *Witam cię Wiedniu i żegnam!*

A. T. *Chłędowski.*

te, in obsidione, tibi vitam paravit, hic sua viscera condidit, Marti Poloniae corpus exsangue reddidit.—Da Vienna DEO gloriam, Serenissimo Regi Poloniarum, gratias age, aeternum fove nomen et gesta Polona —Obiit 21 7bris 1683 Ao. Curaverunt inscribi Nobiles generosi Poloni fidelissimi ejus assistentes: Colonielli Joannes Ponikiewski *Gladifer Murnensis et Stanislaus* Poradowiki *Botmagister ejus.*

Znaczuieysze banki Europeyskie.

Naydawnieyszy bank iest Wenecki, od 400 lat założony; lecz przez wkroczenie woyska Francuzkiego roku 1797 byt swóy utracił.

Bank Amsterdamski założony roku 1609 na wzór Weneckiego. Pierwsze iego kapitały były w dukatach, które Hiszpania podczas woyny z Hollandyią wybić kazała a które wpłynęły do kraiu, który ta woyna miała uiarźmić. Stracił ten bank wiele kredytu przez bankructwo, zrządzone w czasie kiedy Francuzi zdobyli Hollandyią.

Bank Hamburgski założony roku 1619 na wzór Amsterdamskiego. Wiadomo, iź Marszałek Xiążę *Eckmuhl* (*Davoust*) zabrał złożone w nim pieniądze; lecz rząd Francuzki wynagrodził Hamburg za tę stratę.

Bank Genueński, naydawnieyszy ze wszystkich, które teraz istnieią, podupadł na zawsze przez opanowanie *Genui* od Austryiaków roku 1746.

Bank Wiedeński założyła *Maryia Teressa* podczas siedmioletniey woyny; uiszczał się do końca wieku przeszłego z obowiązku płacenia swoich biletów, które odtąd małą miały wartosć.

Bank Berliński, założony roku 1763 podupadł roku 1806, ale się iuż podźwignął.

Bank Sztokolmski, ieden z naydawnieyszych założony roku 1657. Od czasu panowania *Gustawa III*, tak dalece zubożała Szwecyia w pieniądzach, iż nawet miedziane musiano papierowemi zastąpić.

Bank Kopenhagski nastał roku 1763; niedawno papiery iego znacznie spadły.

Bank Rossyyski założyła *Katarzyna II.* roku 1768. Assygnaty iego tracą blisko trzy czwarte częsci swey wartosci.

Bank Angielski trwa lat 126 Założenie swoie winien Szkotowi, który nie mogąc przeciąć między morza *Panama*, postanowił bank założyć. Biletów iego teraz iest za 25 milionów funt: szter: (1000 milionów złotych Polskich). Kapitały iego są po większey części umieszczone na publicznych funduszach. Jest on srodkowym punktem całego ruchu handlu; poniosł także uszczerbek przez wdawanie się do interessów skarbowych kraiowych, i upadek innych banków.

W PETERSBURGU
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.